

Kunnanhallitus
Kunnanhallitus

§ 328
§ 311

18.12.2019
16.12.2020

VALTUUSTOALOITE: LASTEN JA NUORTEN KUULEMINEN ASKOLAN KUNNASSA/
HANNA SIMOLA

KHALL § 328

Valmistelija: kunnanjohtaja Jouni Martikainen

Hanna Simola/ Askolan demarit jättivät valtuuston kokouksessa 21.8.2019 valtuustoaloitteen: lasten ja nuorten kuuleminen.

Aloite on esityslistan oheismateriaalina.

Lainsäädännön mukaan lasten ja nuorten tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti.

Perustuslain 6 § 3 momentti määrää, että lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti.

Kuntalain 22 §:n (410/2015) mukaan kuntalaisilla ja palvelun käyttäjillä tulee olla mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan.

Nuorisolain 24 §:n (1285/2016) mukaan nuorille tulee järjestää mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn. Nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa.

Perusopetuslain 47 a § (628/1998) säätää, että opetuksen järjestäjän tulee edistää oppilaiden osallisuutta ja huolehtia, että oppilaille on mahdollisuus osallistua koulun toimintaan ja kehittämiseen sekä ilmaista mielipiteensä oppilaiden asemaan liittyvistä asioista. Oppilaille tulee järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun. Koululla tulee olla sen oppilaista muodostuva oppilaskunta, joka voi olla useamman koulun yhteinen. Vastaavat velvoitteet sisältyvät myös lukiolain 33 §:ään (714/2018) ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 106 §:ään (531/2017)

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 12. artikla (SopS 59-60/1991) velvoittaa takaamaan, että lapsella, joka kykenee muodostamaan oman näkemyksensä, tulee olla mahdollisuus ilmaista vapaasti näkemyksensä kaikissa itseään koskevissa asioissa. Lapsen näkemykset on otettava huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Tämän toteuttamiseksi lapselle on annettava erityisesti mahdollisuus tulla kuulluksi häntä koskevissa oikeudellisissa ja hallinnollisissa toimitissa joko suoraan tai edustajan tai asianomaisen toimielimen välityksellä kansallisen

lainsäädännön menettelytapojen mukaisesti.

Askolan kunta noudattaa sitä velvoittavia arviointitarpeita ennen asioiden päätöksentekoon tuomista sekä myös muutoin. Nuorisovaltuusto on nimennyt edustajansa kunnan eri toimielimiin ja toimielimet ovat päättäneet, että miten edustajat kokouksiin kutsutaan ja heillä on kokouksissa puheoikeus. Kouluilla on oppilaskunnat, joiden kautta oppilaat osallistuvat koulujen toiminnan kehittämiseen ja voivat ilmaista mielipiteensä eri asioihin. Lasten ja nuorten mielipiteitä tiedustellaan myös erilaisin kyselyin, esim. nuortenpalvelukysely ja kouluterveyskysely. Säännönmukaista lapsivaikutusten arviointimenetelmää kunnalla ei ole tällä hetkellä käytettävissä.

Päätösehdotus (kunnanjohtaja):

Kunnanhallitus ei edellytä, että kunnassa otettaisiin käyttöön lapsivaikutusten arviointi päätöksenteon systemaattiseksi työvälineeksi hallintoalat läpileikkaavana toimenpiteenä, mutta lasten ja nuorten asianmukaista kuulemista tehdään päätöksien valmisteluissa kunkin valmistelijan toimesta tarkoituksenmukaisin menetelmin.

Päätös:

Keskustelun kuluessa Hanna Simola teki seuraavan muutosesityksen:

"Kunnanhallituksen mukaan lapsivaikutusten arvioinnista tulisi tehdä päätöksenteossa systemaattisempaa ja sen edistämiseksi on selvitettävä tarvittavat ja mahdolliset toimenpiteet.

Kunnanhallitus pyytää sivistyslautakunnalta arvioivaa ja mahdollisia kehittämis ehdotuksia sisältävää lausuntoa seuraavista asioista:

- 1) miten lapsivaikutusten arvioinnin edistävät tekijät (suunnitelmallisuus, sitoutuminen, käytännöt, dokumentointi) toteutuvat nykyisellään Askolan kunnassa?
- 2) miten lapsivaikutusten arviointia voisi ja olisi järkevää kehittää Askolan kunnassa?

Arvioinnin pohjana on suositeltavaa hyödyntää Sosiaali- ja terveysministeriön, Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen julkaisua LAVA – lapsivaikutusten arviointi ja julkaisussa esitettyjä arviointiohjeita."

Tanja Lehtikuusi kannatti Hanna Simolan tekemää muutosesitystä.

Koska oli tehty kunnanjohtajan päätösehdotuksesta poikkeava kannatettu esitys, suoritettiin äänestys.

Puheenjohtaja ehdotti äänestystavaksi sähköistä äänestystä siten, että ne, jotka kannattavat kunnanjohtajan päätösehdotusta äänestävät "JAA" ja ne, jotka kannattavat Hanna Simolan muutosehdotusta äänestävät "EI".

Kunnanjohtajan esitystä kannatti 3 (Jari Vettenranta, Antti Ollila, Eemil Ollila) ja Hanna Simolan esitystä 4 (Tanja Lehtikuusi, Anna-Mari Eloranta, Seija Öhman ja Hanna Simola).

Näin ollen puheenjohtaja totesi, että Hanna Simolan esitys tuli kunnanhallituksen päätökseksi.

Merkitään pöytäkirjaan, että nuorisovaltuuston edustaja Emilia Karjalainen oli läsnä kokouksessa klo 17.35-17.43.

Täytäntöönpano: aloitteen jättäjät

Lisätietoja: kunnanjohtaja Jouni Martikainen, puh 040 5587 589 tai etunimi.sukunimi@askola.fi

KHALL § 311

Valmistelija: hallintojohtaja Tuija Saloranta ja vt. kunnanjohtaja Teemu Kejonen

Sivistyslautakunta on kokouksessaan 27.10.2020 § 101 antanut seuraavan lausunnon:

Kysymys: Miten lapsivaikutusten arvioinnin edistävät tekijät (suunnitelmallisuus, sitoutuminen, käytännöt, dokumentointi) toteutuvat nykyisellään Askolan kunnassa?

Askolan kunnassa, ei ole aikaisemmin tehty lapsivaikutusten arviointia, joten ei sivistystoimessakaan.

Kysymys: Miten lapsivaikutusten arviointia voisi ja olisi järkevää kehittää Askolan kunnassa?

Useimmat kunnat ovat suunnitelleet, ottaneet käyttöön lapsivaikutusten arvioinnin jonkin hankkeen tuella/ kautta.

Lapsivaikutusten arviointia Askolan kunnassa ei ole toteutettu, joten se on toimintatapana uutta niin henkilökunnalle kuin todennäköisesti useammille luottamushenkilöillekin. Siksi tähän lausuntoon asian aukaisemiseksi liitetään seuraavat julkaisut, joissa lapsivaikutusten arviointia ja sen suunnittelua ja toteuttamista tarkastellaan kokonaisuutena:

- Lapsivaikutusten ennakoarviointi (LAVA) pätkinänkuoressa

-LAVA - lapsivaikutusten arviointi (Julkari), ohjeistus lapsivaikutusten

arvioinnista.

Lisäksi netin kautta on mahdollista tutustua julkaisuihin:

-Lapsivaikutusten arviointi kuntapäätöksissä työväline kunnille lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseen sekä palveluiden suunnitteluun,kehittämiseen ja arviointiin (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2010 /THL)

-Lapsivaikutusten arviointi kunnassa ja maakunnassa, Mannerheimin Lastensuojeluliiton ohje lapsivaikutusten arviointiin 1.2.2018

- Lapsivaikutusten arviointi kunnassa ja kuntayhtymässä, Mannerheimin Lastensuojeluliiton ohje lapsivaikutusten arviointiin 31.5.2019

Kunnan johtoryhmässä 13.10.2020 keskusteltiin sitä, miten lapsivaikutusten arviointia voisi kunnassa aloittaa.

Lapsivaikutusten arviointia voisi kehittää Askolan kunnassa esimerkiksi siten, että kunnanhallitus voisi ottaa lapsivaikutusten ennakoinnin ja arvioinnin kunnan strategiseksi linjaukseksi. Toimintaa voitaisiin toteuttaa kaikissa niissä hallintokunnissa, jotka suoraan tai epäsuoraan tekevät päätöksiä, jotka kohdistuvat lapsille, nuorille ja lapsiperheille tarjottaviin palveluihin tai heidän hyvinvointiin ja terveyteensä vaikuttaviin tekijöihin. THL:n mukaan näitä hallintokuntia ovat sosiaali- ja terveystoimen ja sivistystoimen lisäksi tekninen- ja ympäristötoimi sekä kulttuuritoimi. Näiden hallintokuntien päätökset voivat kohdistua esimerkiksi lasten elinolosuhteisiin, palveluiden kehittämiseen ja kunta- ja palvelurakenteiden muutoksiin.

Lapsivaikutusten arvioinnin kehittämiseen ja jalkauttamiseen voisi olla tarkoituksenmukaista perustaa hanke/ projekti, jonka kautta mm. palkattaisiin henkilö tätä uutta toimintatapaa ja -kulttuuria suunnittelemaan, kehittämään ja viemään käytännön toteuttamiseen kunnassa. Pienen kunnan omat resurssit ovat varsin niukat tämäntyyppisen sinänsä arvokkaan toiminnan käynnistämiseen siten, että se käytännössä toimisi ja olisi vaikuttavaa.

Lapsivaikutusten ennakointi ja arviointi on asiana hyvä ja tärkeä. Lapsivaikutusten arviointia tehdään erityisesti asioissa, jotka koskevat lapsia ja nuoria. Lapsivaikutusten arviointia voidaan Askolassa kehittää ja viedä käytäntöön. Lapsivaikutusten arvioinnilla voidaan lisätä selkeyttä ja jäsentää valmistelua ja päätöksentekoa sekä lisätä systemaattisuutta ja läpinäkyvyyttä.

Kuntastrategiaa päivittäessä voidaan arvioida onko lapsivaikutusten arviointi kunnan erillinen strateginen linjaus. Lapsivaikutusten arviointi sopii hyvin yhteen kunnan nykyisen strategian kanssa, jossa osallisuus (teemme yhdessä ja osallistuen kunnan, kuntalaisten ja muiden

kumppaneiden kanssa entistä hyvinvoivampaa ja elinvoimaisempaa Askolaa) on nostettu yhdeksi painotukseksi. Osallisuuden alla tavoitteena on edistää kuntalaisten ja yritysten vaikutusmahdollisuuksia ja osallisuutta. Lapsivaikutusten arviointi toteuttaa ja lisää vahvasti lasten vaikutusmahdollisuuksia ja osallisuutta.

Sisältönä lapsivaikutusten arviointi toteuttaa osaltaan myös kuntastrategian muita painotuksia viihtyisyyttä (varmistamme, että viihtyisässä ja turvallisessa Askolassa on hyvä elää), taloutta (tarjoamme laadukkaita palveluita kuntalaisille pitäen kunnan talouden tasapainossa) ja palveluita (tarjoamme laadukkaita palveluita sujuvasti, ripeästi ja ystävällisesti).

Suunnitelmana on valmistella tulevan vuoden aikana Askolaan toimintamalli, jolla lapsivaikutusten arviointia toteutetaan. Keskeistä on että Askolaan rakennettava lapsivaikutusten arvioinnin toimintamalli on systemaattinen ja siitä tulee kunnassa osa jokapäiväistä toimintaa sekä säännönmukainen osa lapsiin ja nuoriin liittyvien asioiden valmistelua ja päätöksentekoa.

Koulutus on yksi keskeinen väline tämän uuden toimintatavan juurruttamiseksi kiinteäksi osaksi kunnan päätöksenteon toimintakulttuuria. Lapsivaikutusten ennakoitua ja arviointia kehitettäessä huomioidaan Askolassa riittävä koulutus sekä toimijoiden osallistaminen ja sitouttaminen toimintamallin toteuttamiseen.

Päätösehdotus (vt. kunnanjohtaja):

Kunnanhallitus päättää, että Askolan kunnassa otetaan käyttöön lapsivaikutusten arviointi. Tarkempi käytännön toimintamalli valmistellaan päätöksentekoon vuoden 2021 aikana. Mallin suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan koulutus ja toimijoiden osallistaminen sekä sitouttaminen.

Päätös:

Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti.

Täytäntöönpano: aloitteen jättänyt, sivistyslautakunta

Lisätietoja: vt. kunnanjohtaja Teemu Kejonen, puh 040 7109 045 tai etunimi.sukunimi@askola.fi